

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN DE VLAAMSE RAND

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Praktijkcommissie onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs: stand van zaken februari 2022

Samenvatting

Op 19 december 2020 keurde de Vlaamse Regering het decreet betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs en diverse andere verwante maatregelen definitief goed. Dit decreet werd aangenomen door het Vlaams Parlement op 10 februari 2021.

De Vlaamse Regering besliste om de Vlaamse minister, bevoegd voor het Onderwijs, te machtigen om een praktijkcommissie op te richten om bijstellingen voor te stellen aan de eindtermen 2de en 3de graad secundair onderwijs na één schooljaar.

Deze mededeling aan de Vlaamse Regering rapporteert over de stand van zaken van de bevraging van de praktijkcommissie.

1. SITUERING

De Vlaamse Regering hechtte op 19 december 2020 haar definitieve goedkeuring aan het decreet betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs en diverse andere verwante maatregelen. Om tegemoet te komen aan de bezorgdheid over de omvang, de gedetailleerdheid en de mate waarin de voorliggende eindtermen voldoende ruimte laten voor het eigen pedagogisch project en voor een kwalitatieve invulling van de praktijkcomponent of de artistieke component, besliste de Vlaamse Regering om een praktijkcommissie op te richten. Dit orgaan kreeg de opdracht om na één schooljaar bijstellingen voor te stellen aan de eindtermen tweede graad in de ASO/TSO/KSO doorstroomfinaliteit, TSO/KSO dubbele finaliteit en BSO arbeidsmarktgerichte finaliteit, op grond van de praktische implementatie van voormelde eindtermen. Tevens kan de commissie aanpassingen voorstellen aan de (specifieke) eindtermen voor de derde graad in de ASO/TSO/KSO doorstroomfinaliteit, TSO/KSO dubbele finaliteit en BSO arbeidsmarktgerichte finaliteit zoals ontworpen in het decreet betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs en diverse verwante maatregelen.

In de mededeling aan de Vlaamse Regering van 2 juli 2021 werd de samenstelling, het plan van aanpak en het tijdsplan voorgesteld:

Oktober 2021 – februari 2022

- Aftoetsen van de onderzoeksvragen aan de concrete praktijk binnen een transparant kader voor de eindtermen van de tweede graad.
- Aftoetsen van de onderzoeksvragen binnen een transparant kader voor de (specifieke) eindtermen van de derde graad.
- Eventueel oprichten van subcommissie om specifieke thema's verder uit te werken.
- Inroepen van externe expertise om bepaalde specifieke vragen beantwoord te krijgen.
- Opstellen van eerste tussentijds rapport met tussentijdse conclusies en aanbevelingen.

Maart 2022

- Tussentijdse rapportering van de werkzaamheden en conclusies aan de Vlaamse Regering.
- Tussentijdse evaluatie van de werking van de praktijkcommissie en eventuele bijstellingen.

Juni 2022

- Opleveren van een eindrapport met eindconclusie aan de Vlaamse Regering en nadien aan het Vlaams Parlement met desgevallend concrete voorstellen tot bijstellingen aan de (specifieke) eindtermen.

In de mededeling van 15 oktober 2021 werden de werkzaamheden gerapporteerd voor juli t.e.m. september 2021 en werd de samenstelling van de commissie van academici vastgelegd.

2. RAPPORTERING STAND VAN ZAKEN DOOR DE PRAKTIJKCOMMISSIE

De praktijkcommissie deelt onderstaande stand van zaken mee aan de Vlaamse Regering, zonder hierbij voorafnames te doen op de definitieve conclusies en aanbevelingen.

“De praktijkcommissie heeft allereerst de tijd genomen om tot een gezamenlijke bril te komen waarmee naar de haalbaarheid van de nieuwe eindtermen tweede graad en naar de randvoorwaarden voor een succesvolle implementatie kan worden gekeken. Ze hebben zich daarvoor laten informeren door de verschillende betrokken partners: de verschillende onderwijsverstrekkers, de Scholierenkoepel, Departement Onderwijs en Vorming, AHOVOKS, VLOR, SERV, de onderwijsinspectie, de Kunstgroep, het STEMplatform en Hart voor Onderwijs. Daarnaast was er ook overleg tussen de voorzitters van de Praktijkcommissie, de Commissie Brinckman en de Kwaliteitsalliantie waarbij alle partijen elkaar op de hoogte houden van de stand van zaken.

Op basis van al die informatie en de rijke en diverse ervaring binnen de praktijkcommissie zelf, kwamen na de verschillende infosessies en debatten tijdens de commissievergaderingen al enkele gedeelde bedenkingen en bezorgdheden naar boven:

- *De implementatie van de nieuwe eindtermen is op zeer korte tijd moeten gebeuren. Voor de eerste graad was die implementatieruimte zeer beperkt, maar ook voor de tweede graad was er lang onzekerheid over de decretale goedkeuring van eindtermen. Dit heeft tot gevolg gehad dat de leerplannen/ondersteunend materiaal van de onderwijsverstrekkers en de handboeken pas laat ter beschikking waren voor leerkrachten waardoor de voorbereiding en onderdompeling in het nieuwe niet altijd even grondig is kunnen gebeuren.*
- *De invoering van de nieuwe eindtermen eerste graad (2019-2021) ging gepaard met schoolsluitingen door de gezondheids crisis. Die generatie leerlingen zit nu in het eerste jaar van de tweede graad en heeft gemiddeld genomen achterstand opgelopen. Hiermee moet ook rekening worden gehouden bij de evaluatie van de haalbaarheid van de nieuwe eindtermen tweede graad.*
- *Het onderwijsveld heeft de afgelopen twee jaar ontzettend veel en snel moeten schakelen naar nieuwe vormen van digitaal leren. Heel veel tijd en energie is daarnaartoe gegaan. De zorg om leerlingen zoveel mogelijk bij de les te houden, zelfs vanop afstand, stond op de*

eerste plaats. De crisis heeft tevens gezorgd voor een grote professionalisering wat betreft hybride leren. De focus op het proberen behalen en ten gronde verwerken van de nieuwe eindtermen stond daardoor logischerwijze niet altijd op de eerste plaats.

- *Ook schooljaar 2021-2022 zelf kende al heel wat hindernissen: school en klassluitingen door besmettingen, uitval leerkrachten door ziekte en lerarentekort.*
- *De invoering van de nieuwe eindtermen gaat gepaard met een ingrijpende structuurhervorming. Die structuurhervorming heeft in heel wat scholen consequenties naar programmering, leerlingeninstroom en inzet van personeel. Het zal belangrijk zijn om bij de vraag naar de haalbaarheid van de nieuwe eindtermen na te gaan of de omvang of gedetailleerdheid van de eindtermen zelf als knelpunt wordt ervaren of eerder een ander element dat niet rechtstreeks met de eindtermen te maken heeft.*
- *De eindtermen worden vastgelegd per graad. Het is moeilijk om gefundeerde uitspraken te doen over het geheel van de eindtermen tweede graad als nog maar een deel van het eerste jaar van die graad doorlopen is.*
- *Leerkrachten (eerste graad) ervaren zelf dat het tweede jaar dat ze werken met nieuwe eindtermen veel vlotter verloopt. Het eerste jaar dat met nieuwe eindtermen wordt gewerkt (in 2021-2022 dus eerste jaar van de tweede graad) is daarom eigenlijk niet geschikt om de haalbaarheid van de nieuwe eindtermen te onderzoeken.*

Binnen de praktijkcommissie leeft daarom de gedeelde vraag om het onderzoek naar de haalbaarheid van de nieuwe eindtermen tweede graad, en bij uitbreiding die van de derde graad, niet stop te zetten na één schooljaar. De praktijkcommissie voelt ook een grote bereidwilligheid bij de scholen om hun ervaringen met de hervorming en de nieuwe eindtermen te delen met de praktijkcommissie. Ze beveelt daarom aan om de evaluatie-opdracht te verlengen.

Ook voor de leden van de praktijkcommissie zelf, allemaal actief in scholen en dus met beide voeten in het onderwijsveld, is het al een pittig jaar geweest. Toch is er veel enthousiasme om actief deel te nemen aan de vergaderingen en bij te dragen aan het praktijkonderzoek. Vooral door dat enthousiasme, de grote professionaliteit en die gedrevenheid is de praktijkcommissie erin geslaagd om de tijdsplanning te respecteren zonder aan kwaliteit in te moeten boeten.

Conform wat de mededeling van 02/07/2021 voorschrijft, zet de praktijkcommissie in op semi-structureerde diepte interviews met directies en leerkrachten. Er zullen tegen eind februari ongeveer 40 interviews van de scholen van de praktijkcommissie zelf en scholen buiten de praktijkcommissie zijn afgenomen. Deze scholen zijn willekeurig geselecteerd, rekening houdend met het evenwicht tussen de netten en regio's en schoolkenmerken als studieaanbod, stedelijk/niet stedelijk en OKI-kenmerken.

Tijdens een twee uur durend interview bevragen de leden van de praktijkcommissie het implementatieproces van de nieuwe eindtermen tweede graad, waarin de aspecten personeel, infrastructuur, overlegstructuur, lesorganisatie/leeromgeving/leermateriaal en onderwijstijd aan bod komen. In het tweede deel van het interview wordt gevraagd naar de eerste voorzichtige tendensen wat betreft de haalbaarheid van de nieuwe eindtermen tweede graad. Tot slot wordt ruimte gelaten aan de school voor meer algemene opmerkingen rond de nieuwe eindtermen en de hervorming.

Bij de opmaak van de vragenlijst en de verwerking van de resultaten, krijgt de praktijkcommissie ondersteuning van de academische commissie. De verwerking van de gegevens verkregen uit de 40 interviews gebeurt in de loop van maart 2022.

Uit de interviews en contacten binnen de netwerken van de leden van de praktijkcommissie, blijkt over het algemeen een grote bereidheid én vanzelfsprekendheid om met de nieuwe eindtermen en de hele hervorming aan de slag te gaan. Globaal genomen zijn scholen blij met de nieuwe inhoud die aansluiten bij de 21ste eeuw. Dat betekent niet dat de implementatie ervan overal even soepel verloopt.

De leerkrachten en scholen zijn nog volop aan het inwerken, verkennen en bijsturen. De gedoogperiode van de inspectie wordt daarom dankbaar onthaald. Scholen hebben op dit moment

vooral nood aan ruimte om dingen uit te proberen en zich te verdiepen in de concrete vertaling van de eindtermen naar de klasvloer. Corona heeft overleg binnen scholen bemoeilijkt, maar heeft de openheid om zich in de nieuwe eindtermen te smijten, niet tegengehouden. Het streven naar goed onderwijs waarbij het leerproces van de leerling centraal staat, blijft ook in deze uitdagende omstandigheden de drijfveer en kracht van onze Vlaamse scholen. De dankbaarheid is ook groot dat de praktijkcommissie het veld intrekt en de tijd neemt om via een persoonlijk en diepgaand interview de verschillende aspecten van de implementatie en zoektocht in kaart te brengen en het veld daardoor een genuanceerde en kwaliteitsvolle stem te geven.”

In bijlage wordt de vragenlijst voor de semi-gestructureerde interviews opgenomen.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Ben WEYTS